

Osebnne zadeve

—i Premeščeni so z ukazom: Pirkovič Ivan iz Zidanega mesta v Ljubljano; Prevec Amalija iz Artič v Predoslje; Pirkir Viktorija iz Strug v Polom; Intihar Alojzij iz Izlake v Krko; Colnar Antonija iz Črnuča v Gornje Pirniče; Nagelschmidt Herbt Josipina iz Hajdine v Ptuj-okolica; Kegl Vekoslav iz Sv. Jakoba v Slov. gor. v Reko; Kegl Antonija iz Sv. Jakoba v Slov. gor. v Reko; Vizjak Ciril iz Črnomlja v Prečno. — Premeščeni so z odlomkom: Rape Vladislav iz Moravč v Senčur; Rape Cecilija iz Moravč v Senčur; Damjančič Dragica (s.-hrv.) iz Maribora v Celje; Vrisk Valerija iz Boževiča (zetska banovina) v Bireno vas; Škilan Josip iz Limbuša v Studence; Rutar iz Zabukovja v Lesce. — Nameščeni so bivši učitelji-vojaki: Kramer Fran — Blanca, Mazi Vinko — Gorjuša, Marolt Fran — Sela pri Zagorju, Turk Josip — Pernice, Lampič Stanislav — Vrata, Dobaja Ivan — Stogovci, Donik Anton — Škalske Cirkovce, Majerič Hugo — Resnik, Slekovac Adalbert — Črenšovci, Torelli Janko — Ščavnica, Ulaga Emil — Žiče, Rojnik Josip — Kalobje.

—i Napredovali so učitelji (-ce) v IX. skupino: Rutar Terezija, zabavilja iz Stor; Pečar Srečko, iz Petrovc; Semlič Danica iz Grosupelj; Trotošek Julij iz Bizelskega; Kosi Oresta iz Majšperka; v VIII. skupino: Horvat Božidar iz St. Janža; Škodlar Ivana iz Dobropolja; Knol Janez iz Fare vasi; Savli Andrej iz Predanovec; v V. skupino: Vitine Ivan, Stara cerkev; Vuga Ivan, Ljubljana; Luknar Marija, Ptuj; Han Karolina, Ljubljana, Gernšek Anton, Ježica; Robnik Ivan, Maribor; Sešank Leontina, Kočevje; Kobau Amalija, Kostanjevica; Klemenčič Josip, Pobrežje; Bizjak Josip, Celje; Ozmeč Janko, Lipa; Mahkota Stanislava, Ljubljana.

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE! VSA NAROČILA POTOM UGP.

Učiteljski pravnik

—š Brezplačno zdravljenje. Državni in banovinski uslužbenci, kakor tudi njih rod-bine, imajo pravico do brezplačnega zdravljenja v bolnicah in sicer:

- a) služitelji in zvaničniki v III. razredu;
- b) nižji uradniki od X.—VI. polož. skupine in uradniški pripravniki v II. razredu;
- c) višji drž. uradniki od V. polož. skupine navgor v I. razredu, — kolikor je v dotični bolnici takih praznih mest.

Uslužbenci pod a) in b) plačajo, če se zdravijo v višjem (II. odn. I.) razredu, različno oskrbnih stroškov, ki so predvideni v »Pravilniku o bolničnih pristojbinah« — glej Službeni list št. 117/16 z dne 25. febr. 1933.

Pristojbine za intervencije, zdravila, obvezila in ostali material ne plačajo ti uslužbenci, neglede na razred, v katerem se zdravijo.

—š Prispevek za brezposelne, ki je bil odtegnjen od prejemkov za mesec marec 1933, znaša 1% letnega neposrednega (uslužb.) davka in je predpisan v § 8. zakona o naknadnih kreditih z dne 23. XII. 1932. — Služ. list 16/3 z dne 11. I. 1933. in se plača enkrat za vse leto 1933.

Prispevek bi se imel pobrati v 4 obrokih, vendar se iz tehničnih razlogov odteguje naenkrat.

V znanje vsem, ki so vprašali za zakonsko podlago odtegljaja.

—š Napredovanja v položaju, Kdor je zadalil pogojem § 49. ur. z., naj takoj vložil prošnjo za višji položaj.

Prošnje je označiti z A in B, priloge pa z A/1 i. t. d.

Kdor je prosil za V., VI. in VII. skupino v letu 1931. in začetku leta 1932., pa še ni napredoval, naj takoj obnovi prošnjo!

V spomin učiteljice Švajger-Arko Marije

Tako tiho, skromno in neopaženo je odšla iz tega sveta tovaršica, ga. Švajger-Arko Marija. Človeka obide groza, ko pomisli, kaj vse mora pretrpeti učitelj, učiteljica, kako malo je poplačen težki poklic, skrb za mladino in kako malo se javnost zmeni za vzgojitelja v poklju. Ko umrje, ga spremlja k zadnjemu, tako potrebemu počitku, le majhen krog prijateljev, morda samo najožji sorodniki.

Skromno je živela ga, Švajgerjeva. Če pomislim na svoje službovanje tam v Dolenji vasi pri Ribnici, se spomnim naše ranjke tovaršice. Ko sem stopil popoldne po pouku na šolski vrt ter mi je pogled usel k sosednji hiši, last pokojne tovaršice, sem se zamislil v vse tisto samopremagovanje, ki jo je stal ta tih koteček. Sama mi je večkrat pravila o trpljenju, ki ga je prebela za časa svojega službovanja, o vsej odopovedi tudi najmanjše udobnosti, samo da bi si vsaj toliko prištedila, da bi imeli njeni otroci domek, kamor bi se zatekali v dobrih in hudih časih. In ta dom jim je izbojevala z naravnost občudovanja vredno vztrajnostjo. V času velikih početnic je ta dom oživel, slisali so se lahni akordi iz sobice in če si se tiho prikradel k oknu ter od daleč pogledal v sobico, si videl njeno hčerko, kako je z navdušenjem izvajala iz glasovirja vse ono veselje, ki je polnilo njeno dušo, izražujoč neskončno veselje, da lahko igra ob strani svoje zlate mamice-učiteljice.

In ta dom danes sameva, sameva, krasni vrt, katerega so gojile skrbne roke blage po-

—š Taksa za pritožbe na državni svet in upravno sodišče.

Po § 12. zakona o naknadnih kreditih z dne 23. decembra 1932 — Služb. list št. 16/3 z dne 11. jan. 1933. — znaša taksa za pritožbo na drž. svet in upravno sodišče 1% skupne vrednosti spornega predmeta, a ne sme biti manjša

- a) za pritožbe na drž. svet od 200.— Din,
- b) za pritožbe na upravno sodišče od 100.— Din.

Če je sporni predmet neocenljivega značaja, znaša taksa za pritožbo:

- a) na državni svet 400.— Din,
- b) na upravno sodišče 200.— Din.

Pritožbe proti odločbam upravne oblasti, ki pridejo v poštev za učiteljstvo, so po večini značaja neocenljive vrednosti (n. pr. štetje let, premestitev) in je zato plačati takso a) 400.— Din in b) 200.— Din.

Za pritožbe na državni svet ne plačajo državni uslužbenci te takse v naprej, temveč se pobere taksa naknadno, če državni svet odbije pritožbo.

Mladinska matica

Z 21. SEJE.

1. Glede izplačevanja honorarjev se sklepe: Izplačila naj se izvršijo šele, ko je delo tiskano. Če pa gre sprejeto delo v tisk šele prihodnje leto, dobi lahko avtor že prej nekaj na račun. Prep. se lahko plačajo tudi naročena dela.

2. O razpisu nagrad se bo razpravljalo pri prihodnji seji. Tajnik naj pregleda po zapisniku, vse v tem pogledu dosedaj sprejete sklope, da se napravi osnutek, ki bo služil kot baza za bodoče razpise.

3. Pri poročilih v »Učiteljskem tovarišu« o sejah Mladinske matice naj se opuščajo vesti, ki ne zanimajo širših krogov.

4. Cena za Teslo se določi za kartonirane izdave po 26, vezane v polplatno po 32, vezane v celo platno po 36 Din. Po tej ceni se bodo dobivale knjige pri Mladinski matici do konca aprila t. l. Po tem roku bodo stali kartonirani izvodi 30 Din, vezani v polplatno 36 in v platno 40 Din. Po tej ceni se prodajajo knjige tudi v knjigarnah.

ZEMLJEPIS IN ZGODOVINA

za III. in IV. razred osnovnih šol

od J. Polaka

stane samo 9 Din, odnosno 10 Din, a vam zelo olajša pouk, ker vam ni treba snovi narekovati, si otroci s tem ne kvarijo pisave in ne pravopisa ter pridobite na času. Naročite takoj vse štiri knjizice za 38 Din, odnosno one, ki jih potrebujete za sebe ali učence

v knjigarni

Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri podružnici v Mariboru

5. Sklene se napraviti prošnjo na bansko upravo za priporočilo »Tesle«.

6. Določa se način agitacije in razprodaje knjige na višje organiziranih ljudskih šolah, na meščanskih in na srednjih šolah. Tisti, ki prevzamejo po šolah agitacijo za knjigo, dobijo 1 izvod gratis. Na vsakih deset naročenih izvodov, dá Mladinska matice še en izvod zastanj.

7. Sklene se odkupiti rokopis realne vsebine »Potovanje skozi čas«.

Težko je najti in za olajše —
'Tempo' živji na otroku
LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Poslali smo upraviteljstvom večjih šol po 1 izvod Čermeljeve knjige »Tesla in razvoj elektrotehnike« z željo, da ga kupijo, ker je delo res potrebno vsaki učiteljski in šolarski knjižnici. Zaradi varčevanja nismo izdali za to nikakih okrožnic in obveščamo šolska upraviteljstva kar tem potom.

Iz »Kresnic V.« je izšel v zadnji številki »Jugoslovenčeta« prevod črtice Fr. Bevka »Strto srce«.

Prihodnja številka »Našega roda« izide te dni. Tudi ta številka je bogata tako po vsebini kot po ilustracijah. Z verzi so zastopani Klopčič, Utva-Prunkova in Peric, Z beletristično prozo Hudales, Bevk, Primožič, Kmetova, Vouk in dr. — Podbevšek piše o Božidarju Jakcu, dr. Reja pa opisuje potovanje na Spitzberge; ilustracije so prispevali: Jakac, Gaspari in Tine Kos.

Čermeljevo knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike« smo odposlali vsem prednaročnikom. Kdor je še ni dobil, naj jo reklamira.

Izšla je knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«.

Elektrotehnika je na zmagovitem pohodu po svetu. Vsako leto prinese v tem pogledu nova presenečenja. Za časa študija naših starejših tovaršev je bila elektrotehnika šele v povojih. Učitelj pa mora korakati s časom. Kar mu ni mogla dati že takratna šola, si mora pridobiti s samoizobrazbo. Zato so mu nujno potrebne knjige. Taka knjiga, ki mu na preprost način pokaže ves razvoj elektrotehnike, je Čermeljeva knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike«. Vsak učitelj, ki mu ni bila dana prilika, da bi lahko sledil napredku tehnike, bi moral seči po tej knjigi. Tovariši, ki so se učili fizike po nemških ali po teh prirejnih slovenskih izdajah, živijo v prepričanju, da so Jugoslavi prav malo prispevali k razvoju elektrotehnike. Čermeljeva knjiga jim v tem pogledu odpre oči. Dokazuje nam, da se je elektrika prvič začela praktično uporabljati baš na slovenskih tleh in da so dali Slovenci, Hrvati in Srbi velike moze na tem polju, med temi velikega izumitelja in učenjaka Teslo, ki prav nič ne zaostaja za Edisonom in Marconijem.

Ta knjiga nas ne vpelje samo v skrivnost elektrotehnike, kaže nam tudi veličino Teslovega dela. Dá nam samozavest, ki smo je potrebni. Ni samo poučna, ampak tudi vzgojna.

Zato bi ne smelo biti učitelja brez te knjige. Vsaka učiteljska knjižnica, vsaka šolska knjižnica bi morala imeti vsaj en izvod tega zanimivega dela.

Knjiga se naroča pri Mladinski matici v Ljubljani, Franciškanska ulica 6/1. Do konca aprila bo cena kartoniranim izvodom 26, v polplatno vez. 32 in v platno vez. pa 36 Din. Po tem roku se bo prodajala po knjigarniških cenah po 30, 36 in 40 Din.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Opozorjamo vse zadrušnike na občni zbor, ki bo 25. marca 1933. v sobi odsekov JUU v Ljubljani, Franciškanska ul. 6. Začetek ob 8. uri.

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval tov. Šima Vodenik 100 Din v počastitev spomina pokojnega zaslužnega tovarša in prijatelja Josipa Zemljiča. Taka počastitev umrlih tovaršev in tovarišič je gotovo najprimernejša, ker koristi stanovskim institucijam živih!

Gospodarsko izvenšolsko delo učiteljstva

ZA POVZDIGO KMETIJSTVA

—g Sodelovanje učiteljstva s kmetijskimi referenti za povzdigo kmetijstva. Sresko društvo JUU v Ormožu je na zadnjem zborovanju sprejelo sledeč umesten predlog: 1. Šolski upravitelji iz sreza pošljejo društvu točne statistike, pri katerih gospodarskih organizacijah učiteljstvo deluje. 2. Izvoli se odbor, ki bo ta material proučil in stopil v stik s sreskim kmetijskim referentom v svrhu izdelave gospodarskega programa za ormoški okraj. V odbor so bili izvoljeni tov.: Venigerholz, Pinterič, Belšak, Meola, Bitenc, Tomažej in Kocbek. — Dobro bi bilo, ako bi tudi ostala sreska društva organizirala enako akcijo.

—g Vsa sreska društva prosimo, da nam redno pošiljajo dopise, kaj so storila v pogledu akcije za povzdigo kmetijstva in sodelovanja s sreskimi kmetijskimi referenti, da bomo ta poročila in pregled o razvijanju te akcije priobčevali pod gornjo rubriko v »Učiteljskem tovarišu«. Iz dosedanje uradne statistike je razvidno, da deluje v odborih združenj in v gospodarskih društvih in ustanovah 787 učiteljev in učiteljic.

Šolski radio

—r XXII. teden. V torek dne 21. marca bo predaval g. Viktor Zabkar »O kavčuku«. Vsebinska predavanja je: Med najbolj zanimive tvorbe narave prištevamo kavčuk. Iz mlečnega soka nekaterih tropičnih dreves si je človek z raznovrstnimi postopki izdelal tvarino, ki bi jo danes težko pogrešal.

Iz temnih pragozdov in plantaž vodi pot v preproste kočje domačinov ali tvornice, kjer se izdelava surovi kavčuk. V najrazličnejših oblikah nastopi nato pot v tovarne po vsem svetu, kjer mu čiščenje, zlasti pa vloga žvepla podeli svojstva, ki jih ne premore nobena druga tvarina. Zato je uporaba tako mnogovrstna in so postali izdelki prava potreba današnjega življenja.

Težnja človeka po osamosvojitvi tropičnih nasadov, ga je napotila do iznajdbe umetnega kavčuka.

V petek 24. marca bo predaval g. Viktor Pirnat »Na meji treh držav« po sledečih točkah: 1. Z vlakom iz Ljubljane do postaje Rateče-Planica. 2. Izlet na gorski vrh Peč v Karavankah, kjer je tromeja med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo. 3. Razgled po Savski dolini. 4. Razgled po slovenski Koroški; Rožna in Ziljska dolina. Pripravite zemljevid dravske banovine in njenega severnega ter severozapadnega sosednjega ozemlja! Prav bodo prišle tudi slike iz Gorenjske, Koroške in slike Beloških jezer.

—r Kmetijska radio-predavanja. V nedeljo dne 19. marca bo predaval g. inž. Wenko o živinoreji.

kojnice. Ker ni imela več prilike negovati nežnih dušic, je vso svojo skrb posvetila negi cvetic, katere so pač najlepše uspevale le pod njeno večšo roko. Znana je bila daleč naokoli kot izborna vrtnarica.

Radi svoje vedno hujše živčne bolezni, ki si jo je nakopala med svetovno vojno, ko je pohitela s svojima otročičkoma v Prago, da bi tam študirala njena hčerka Mimi, zdaj odlična pianistinja na konzervatoriju v Ljubljani, je bila prisiljena blaga pokojnica prodati svoj lepo urejeni domek. Odsla je v Ribnico k svojim sorodnikom. Teško ji je bilo slovo od tega tihega, s solzami pridobljenega doma. Večkrat mi je pravila, da je s tem prišla ob svoje veselje. To jo bo pokopalo, je trdila, to brezdelje. Je že tako z našim stanom; ves svež in čil si še v šoli vkljub visokim letom, toda — ko stopiš v pokoj, se kaj kmalu zruši! Ko zapustiš šolo, izgubiš oni zlati studenec, iz katerega ti prihaja vedno osvežujoči vir, da se čutiš mladega le med mladino.

Blaga pokojnica se je rodila leta 1859. Izhaja iz znane rodbine Arkotove v Ribnici. Službovala je v Črnomlju, v sončni Vipavi, kjer se je baje še najbolj počutila, v Sodražici, v Ribnici in slednjič v Dolenji vasi pri Ribnici. Poučevala je v onih časih, ko so bili razredi še prenapolnjeni. Z nekakim zasmehovanjem mi je včasih predbacivala, da to ni nobena šola, ko imamo v razredu le po 30 do 50 otrok. Seveda — težko je razumela zahtevo moderne pedagogike, ko stopa v ospredje otrok in ne materija.

Da zaključim: Vsa veličina pokojnjice leži v njenem življenjskem boju za dobrobit svojih otrok, ko je ob svoji skromni plači odgojila sina in hčerko, ki sedaj oba zavzemata, visoki mesti. Gospa — počivajte v miru!
Kmet Herman.

Lavo Čermelj:

Ob izdaji knjige o „Nikoli Tesli in razvoju elektrotehnike“

Čudno se bo zdelo marsikomu, da izpregovori avtor sam ob izdaji svoje knjige, toda smatram to za potrebno in sem prepričan, da mi ne bo tega nihče zameril.

Kdor je bil pri zadnjem predavanju, ki ga je imel te dni v Ljubljani docent amsterdamske univerze dr. Katz, je gotovo s posebnim zadoščanjem sprejel zaključne besede uglednega učenjaka, s katerimi je na slovesen način poudarjal, da velja v znanstvenem svetu naša bela Ljubljana kot središče za proučevanje skroba in da so razprave, ki so izšle iz instituta profesorja Sameca, pravi mejniki na tem polju. Škoda, da so slisali te besede iz ust tujega učenjaka samo oni, ki jim je to bilo že itak bolj ali manj znano. Katzova izjava pa zasluži, da najde pot v širše plasti našega naroda. Kajti doba petnajstih let od naše osvoboditve je še prekratka, da bi nas bila rešila vseh spon večstoletnega suženjstva. Še vedno se čutimo sužnje. Gospoda in mojstra vidimo le v tujcu, posebno v onem tujcu, ki je dolga stoletja vihrt svoj bič nad nami. Še vedno se ne zavedamo svoje lastne moči in svoje lastne vrednosti. Premalo poznamo sami sebe in se radi tega preslabo cenimo.

Vemo sicer za naše pesnike in pisatelje, morda poznamo tudi še tega ali onega našega jezikoslovca ali zgodovinarja. Toda vsi drugi naši učenjaki so nam po večini docela

neznani in tuji. V posebni meri velja to za naše prirodoslovce in vendar imamo ravno na tem polju marsikaterega velikana, ki s ponosom nanj lahko kažemo.

V zadnjih letih se je izkušalo v tem oziru zamujeno vsaj deloma popraviti. Tako je ravno letos v Vodnikovi družbi izšel drugi zvezek avtobiografije velikega elektrotehnika Mihajla Pupina v prevodu dr. Pavla Brežnika. Spričo globokih misli in čiste ljubezni do naroda, ki je z njo vsa knjiga prežeta, bi morala postati ta knjiga obvezno berilo za našo šolsko mladino.

Pred desetimi leti sem skušal jaz pokazati slovenskim učiteljem življenje in delo našega gotovo največjega duševnega velikana Rudjera Boškoviča v knjigi »Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije« (Ljubljana 1923). Predstavil sem ga tudi italijanskemu svetu kot predhodnika Alberta Einsteina v predavanju, ki sem ga imel v društvu »Mathesis« v Trstu in ki je bilo v izveliču objavljeno v »Periodico di matematiche« (Serie IV. Vol. II. N. 3. Bologna 1922), nemškemu svetu pa za razpravo »Roger Joseph Boscovich als Relativist« v »Archiv-u für Geschichte der Mathematik, der Naturwissenschaften und der Technik« (II. Band, 4. Heft. Leipzig 1929).

Ravnokar pa je izšla v založbi Mladinske matice v Ljubljani moja knjiga o Nikoli Tesli, ki je namenjena predvsem naraščajoči mladini. Dovoljeno naj mi bo, da se s tega mesta zahvaljujem založnici, ki se ni strahla gmotnih žrtev ter je omogočila publikacijo in opremila knjigo na način, ki je za sedanje razmere naravnost sijajen.

S temi poizkusi pa je ledina šele načeta. Veliko dela še čaka, toda delo mora biti izvršeno.